

Kommunal udligning lever ikke op til formålet

Folketinget og borgerne forventer nogenlunde ensartet service i kommunerne. Udligningssystemet skal give kommunerne nogenlunde ens økonomiske muligheder for at levere netop dette. Det lykkes desværre ikke med det nuværende system.

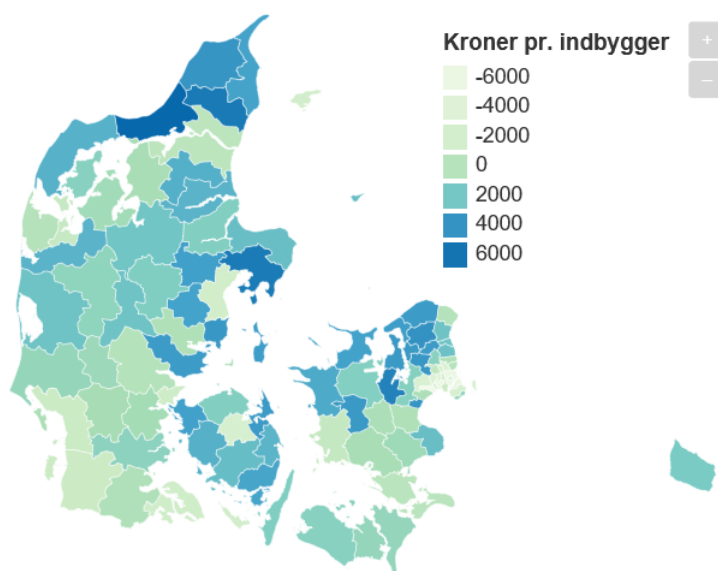
Lad os med det samme slå fast; det er ikke hovedstadsudligningen, der er det største problem! Udligningen mellem de 34 hovedstadskommuner er ganske vist forældet og bør revideres, men de virkelige problemer ligger i beregningsgrundlaget for udligningssystemerne. Problemer, der betyder, at udligningen ikke giver kommunerne de økonomiske muligheder, som borgere og politikere forventer. Det er ikke et spørgsmål om hovedstaden mod resten af landet. Det er et spørgsmål om et rimeligt serviceniveau til alle danskere, hvilket kræver en langt mere nuanceret og saglig tilgang til problemerne.

Det viser de talrige analyser, som vi siden 2009 har gennemført i initiativet RimeligUdligning.Nu, der består af seks østjyske kommuner. Vi har regelmæssigt haft udligningen til ”periodisk syn” og vurderer, at systemet lider af alvorligt ”slør i styretøjet”.

Vi mener, systemet skal på ”værksted” for at få rettet følgende alvorlige fejl i beregningen af kommunernes udgiftsbehov:

- Udgiftsbehov som følge af aldersfordelingen bør indregnes fuldt ud.
- Det sociale behov bør beregnes mere præcist ved valg af bedre sociale kriterier.
- Kommuner bør udlignes af deres reelle udgiftsbehov – ikke af udgifter de har råd til.
- Udgifter til indvandrere og efterkommere bør kun udlignes én gang i stedet for tre.

Gevinst eller tab ved mere rimelig udligning

Når disse fejl rettes, vil det have store konsekvenser for beregningen af tilskud og udligning til de enkelte kommuner, jf. kortet.

Source: Egne beregninger • [Get the data](#)

Created with [Datawrapper](#)

De reelle udgiftsbehov som følge af aldersfordelingen bør indregnes fuldt ud

På landsplan koster en 6-16 årig 84.000 kr. mere end en 20-24 årig, men kun 57.000 kr. heraf indgår i udligningsberegningen. Det rammer børnerige kommuner. Tilsvarende problem ses i forhold til ældre, hvor behovet for kommunernes udgifter til ældreservice heller ikke indregnes fuldt ud.

Dermed undervurderes udgiftsbehovet i 87 kommuner, som har flest børn og ældre samtidig med, at det overvurderes i de 11 kommuner med flest borgere i den erhvervsaktive alder. De 11 kommuner modtager hermed mindst 1,7 mia. kroner uden tilsvarende reelt udgiftsbehov, medens andre med

reelle behov mangler pengene. Stort set alle 1,7 mia. kr. fordeles i dag til de 5 største kommuner med universiteter.

De reelle udgiftsbehov som følge af sociale forhold beregnes upræcist i udligningen

I udligningsdebatten kan man få det indtryk, at de sociale udgifter er koncentreret i bykommunerne. Men de kommunale regnskaber viser, at de faktiske socialudgifter er større i landdistrikterne end i langt de fleste bykommuner.

Udligningen sker ud fra et teoretisk beregnet socialt udgiftsbehov. Men hvis man sammenligner det beregnede udgiftsbehov med kommunernes faktiske socialudgifter, kan man se, at de mest bymæssige kommuners beregnede sociale udgiftsbehov er langt større end deres faktiske udgifter. Det ses tydeligt, når man beregner ”dækningsgraden”, som forholdet mellem det teoretiske udgiftsbehov og de faktiske udgifter. Hvis man sammenligner dækningsgraden på tværs af kommunegrupper med forskelligt omfang af landdistrikter, vil man se, at jo højere landdistriktsgrad, jo lavere ”dækningsgrad”. Det er et problem, som Finansieringsudvalget undersøgte allerede i 2004, men som endnu ikke blevet løst.

1000 kr./indb. Regnskab 2015	Landdistriktsgrad			
	0,0	0,0-0,2	0,2-0,4	>0,4
Socialudgifter	17,2	18,0	18,4	19,4
Socialt behov, gældende	21,1	18,1	17,4	18,2
Dækningsgrad (beregnet behov/socialudgifter)	123%	101%	95%	94%

Problemet opstår, fordi 6 ud af de 14 sociale kriterier i udligningsberegningen meget effektivt opfanger sociale behov i byerne, mens sociale behov i landdistrikterne opfanges dårligt.

Det betyder, at det sociale udgiftsbehov blandt de 13 mest bymæssige kommuner, herunder Københavns Kommune, beregnes langt højere end disse kommuners faktiske socialudgifter. Konsekvenser er, at de 13 kommuner modtager 2,2 mia. kr. på bekostning af landdistriktskommunerne.

Det er derfor nødvendigt, at der findes nogle sociale kriterier, som opfanger sociale behov lige godt, uanset hvor i landet man befinder sig.

For det andet bør høje driftsudgifter ikke automatisk fortolkes som høje udgiftsbehov, som derefter udløser høj udligning. Det teoretiske udgiftsbehov fastlægges på baggrund af analyser af kommunernes regnskaber. Men nogle gange skyldes høje udgifter blot, at kommunen har råd – og selv vælger – at øge servicen over for borgerne. Det bør der tages højde for, når kommunernes udgiftsbehov beregnes.

Den særlige udligningsordning for indvandrere og efterkommere

Endelig yder den særlige udligningsordning for udlændinge dobbelt udligning som dokumenteret af Finansieringsudvalget i 2014. Oven i denne dobbelte udligning sker endnu en udligning for udlændinge via det sociale udgiftsbehov. Resultat: En 3-dobbelt udligning af udgifter til indvandrere og efterkommere.

Der er således masser af skævheder at tage fat på. Og i RimeligUdligning.Nu bidrager vi meget gerne med saglige argumenter og valide udregninger. Lad os i fællesskab arbejde for en Rimelig Udligning. Nu!

Borgmester Nils Borring, Favrskov Kommune på vegne af Favrskov, Hedensted, Silkeborg, Skanderborg, Syddjurs og Odder Kommuner.

Se uddybende baggrundspapirer på www.rimeligudligning.nu

(Ovenstående debatindlæg blev bragt på Dk Økonomi den 14. juni 2017)